

Baština Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine

RADOVI XXVII, knj. 11.

Zec, Nedo

1965

Akademija nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine

<https://bastina.anubih.ba/items/53817d3b-9c7f-467a-8086-e5a318433954>

Preuzeto s Baštine Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine

<https://bastina.anubih.ba/>

NAUČNO DRUŠTVO BOSNE I HERCEGOVINE

RADOVI

KNJIGA XXVII

ODJELJENJE MEDICINSKIH NAUKA

Knjiga 11.

Urednik

NEDO ZEC,
redovni član Naučnog društva BiH

SARAJEVO
1965

VLADIMIR SPUŽIĆ, PAVEL ŠTERN, MIHAJLO LJALJEVIĆ,
BRANKA BOGDANOV, SLOBODAN OBRADOV, NENAD
BOKONJIĆ, DŽENETA HASANBEGOVIĆ i MIRA BOKONJIĆ

STANJE ALERGIJE KOD STANOVNIKA NEUM KLEKA (BiH)

(Primljeno na sjednici Odjeljenja medicinskih nauka održanoj 13. XI 1965. g.)

Neum Klek je malo mesto u Neumskom zalivu na nadmorskoj visini od 200 m sa 100 stanovnika. Naselje je udaljeno od morske obale oko 1 500 m. Neum Klek je na čisto kraškom terenu. Iznad naselja se uzdižu strmo kamenita brda, a ispod naselja teren se postepeno spušta ka Neumskom zalivu.

Ceo ovaj predeo ima mediteransku klimu, suva i topla leta i kišovitu zimu. Vetrovi su dosta blagi, dominira maestral, koji duva veći deo godine u popodnevnom časovima. To je topao vetar koji nosi blago rashlađenje. Bura se pojavljuje retko, za vreme promene vremena, a jugo duva znatno ređe. Naselje se snabdeva vodom iz prirodnog izvora jedne ponornice, a kaptaza je udaljena 2,5 km od naselja.

Stanovnici se uglavnom bave stočarstvom, gaje ovce, goveda, svinje, a manje se bave zemljoradnjom, gajenjem duvana, povrća i vinogradarstva. Žitarice su u kotlinama kraških polja, udaljenim 1—3 km od sela. Manji broj stanovnika bavi se ribarstvom, dok se neznatan broj bavi administrativnim poslovima.

Na samoj obali Neumskog zaliva izgrađuju se turistički objekti, iznad kojih prolazi Jadranska magistrala.

Naselje je tako položeno da se kuće nalaze samo sa leve strane drumu koji vodi od Metkovića ka Dubrovniku. Niske kuće su isključivo od kamena i krečnog maltera, pokrivene kamenim pločama ili crepom. Podovi su od nabijene zemlje ili betona, retko koja kuća ima pod od drveta. Prozori su maleni, tako da su stanovi nedovoljno svetli. Za vreme kišnih dana izvestan deo stanova je vlažan. Odmah iza kuća ili uz njih su staje, koje nisu posebno ograđene. Dubrišta takođe nisu odvojena niti ograđena. Klozeta tako reći nema. U selu postoji nekoliko lokava za napajanje stoke i one obično preko leta presuše.

Goniometrijskim merenjima, koja je izvršio naš saradnik sanitetski tehničar M. Krenić, utvrđeno je da je vazduh u selu čist, sa minimalnim brojem čestica, iz razloga što vetar duva iz pravca od naselja prema

moru. Prilikom prolaska vozila drumom nađeno je na 2 m od puta 1 600 čestica u 1 ccm vazduha, a na 50 m od druma 220 čestica. Deset minuta posle prolaska vozila nađeno je svega 36 čestica prašine u 1 ccm vazduha; 100% čestica su manje od 5 mikrona. Slični povoljni rezultati u pogledu zapašenosti vazduha konstatovani su i na samoj morsknoj obali, gde se podižu turistički objekti.

Pregledane su 103 osobe iz Neuma Kleka. Većina pregledanih su domoroci, mada je bilo dosta žena koje su rodoin iz okolnih sela, ali su živele preko 10 godina u Neum Kleku. Stanovnike ovog mesta koji su doseljeni za poslednjih 3—5 godina nismo uzimali u obzir. Sve je pregledao internista, dermatolog, otorinolaringolog i neurolog, sa posebnom pažnjom u odnosu na alergijska oboljenja.

Među pregledanim stanovnicima nije nađen nijedan slučaj bronhijalne astme. Vazomotornog rinitisa bilo je 2 slučaja, kožnih alergijskih oboljenja bilo je: Strophulus infantuma 2, Eczem 1, Neurodermitis 1. Nađeno je 8 slučajeva sa hroničnim bronhitisom; u pitanju su uglavnom starije osobe koje dugo godina puše. U 6 slučajeva konstatovana je Dystonia neurovegetativa, a u tri Neurasthenia.

Testirana je 81 osoba, alergenima: bakterija, plesni, kućne prašine, posteljine, parazita žita i životinjskih dlaka, od kojih su kožne probe bile pozitivne kod 24 osobe (23,3%). Kožne probe su najčešće bile pozitivne na kućnu prašinu, u 18 slučajeva, na parazite žita, u 7, na posteljinu, u 4 slučaja, i na plesni, u 3.

DISKUSIJA

Na osnovu dobijenih rezultata na 103 pregledane osobe nije nađen nijedan slučaj bronhijalne astme. Konstatuje se da je nađeni procenat osoba s alergijskim pojavama (5,7) malen. Naročito u odnosu prema drugim primorskim mestima Dalmacije (1) i Crne Gore (2). Ovaj povoljni rezultat u pogledu alergijskih bolesti u Neum Kleku mislimo da se može objasniti izvesnim povoljnim geo-klimatskim i drugim faktorima. Neum Klek nije na otvorenom moru, već je odvojen poluostrvom Pelješcem, na kome nema većih visova od 400—500 m, a i sam Neum Klek se nalazi na nadmorskoj visini od oko 200 m, pa je zbog toga ovo mesto izloženo čistom morskome vazduhu. Samo naselje ne nalazi se uz samu morsknu obalu, već je na nadmorskoj visini od oko 200 m. Zahvaljujući ovakvom položaju ovo mesto ima dosta ujednačenu klimu, tj. nema velikih oscilacija između dnevnih i noćnih temperatura, kao ni većih razlika između temperatura u razna godišnja doba.

Padavine su uglavnom umerene, i to poglavito u zimskom periodu. S obzirom na kraški teren, koji je porozan, voda se ne zadržava dugo te je zemljište uglavnom suvo. Vetровi su blagi. U Neumu Kleku, kao i u bližoj okolini, nema fabrika ni industrijskih centara. Odsustvo bronhijalne astme govori da je, uz druge uslove, konstitucionalna sklonost ka alergijskim pojavama slabo izražena u brdsko-planinskim krajevima.

Kamena podloga druma koji prolazi pored naselja i povoljan pravac vetrova doprinose da se čestice prašine u vazduhu zadržavaju kratko

vreme. U čitavom ovom predelu ima vrlo malo obradive zemlje. Samo naselje je maleno i sastoji se od 30 kuća.

Pored velikog broja povoljnih uslova koji su izneti, ima i nekih nepovoljnih lokalnih faktora, o kojima smo već govorili. Kuće su od kamena sa malim prozorima i malo svetlosti. Dvorišta su vrlo mala; često se i staja nalazi neposredno uz same stambene prostorije. Klozeta skoro nema. Sve ovo doprinosi da su higijenski uslovi dosta slabi. Međutim, i pored toga, s obzirom na iznete povoljne uslove, koji dominiraju, broj alergijskih oboljenja na ovom terenu je neznatan.

U odnosu prema našim ranijim ispitivanjima alergije kod stanovnika primorja (1, 2), možemo reći da je Neum Klek primorsko mesto sa vrlo malim procentom obolelih od alergijskih manifestacija (5,7%). Ovako povoljan rezultat u pogledu alergijskih obolenja može se objasniti svim iznetim povoljnim uslovima.

VLADIMIR SPUŽIĆ, PAVEL STERN, MIHAJLO LJALJEVIĆ,
BRANKA BOGDANOV, SLOBODAN OBRADOV, NENAD
BOKONJIĆ, DŽENETA HASANBEGOVIĆ and MIRA BOKONJIĆ

ALERGIC MANIFESTATIONS IN INHABITANTS OF NEUM KLEK (Bosnia and Herzegovina)

SUMMARY

A small percentage (only 5,7%) of the population of Neum Klek was found to suffer from various allergic diseases. No cases of bronchial asthma was found among the patients examined.

The favourable situation, as regards allergic diseases, can be accounted for numerous favourable factors: the climate, lack of air-pollution and of predisposition for allergic diseases being among the most important.

LITERATURA

1. V. Spužić i S. Pujević: Influence du climat du littoral dalmate sur les manifestations allergique. Congres international d'Hydroclimatisme et de Thalassotherapie. Opatija, 1954. Beograd, 1956.
2. V. Spužić, L. Ivković, S. Vukobratović i S. Tešić: Astmogeni krajevi Jugoslavije. Glas Srpske akademije nauka i umetnosti CCXLIV. Odeljenje medicinskih nauka, knj. 15.

